

FOCUS

Prof. dr. Guy Hans,
medisch directeur

Prof. dr. Herman Goossens,
microbioloog

Het UZA in tijden van corona

'Ook in een crisis als deze horen patiënten aan het roer te staan'

Hoe heeft het UZA de voorbije maanden de coronacrisis getrotseerd? Wat weten we intussen over het virus en welke lessen trekken we uit de voorbije periode? Begin juli, vlak voor het virus lokaal heropflakkerde, staken we ons licht op bij medisch directeur prof. dr. Guy Hans en microbioloog prof. dr. Herman Goossens.

Toen we begin januari onrustwekkende berichten uit China kregen, had niemand verwacht dat de coronacrisis zulke proporties zou krijgen', zegt medisch directeur prof. dr. Guy Hans. 'Toch hadden we al meteen een werkgroep opgericht met medisch, paramedisch en ondersteunend personeel. Begin februari kwam die crisiscel op kruissnelheid: elke dag kwamen we samen om maatregelen te bespreken en bij te sturen.'

Slopende weken

Maandag na de krokusvakantie – 22 februari – bleek dat veel mensen getest wilden worden, wat de toestroom naar de spoedafdeling stremde. Twee containers hadden we eerder al omgetoverd in screeningunits. Voor vermoedelijk besmette patiënten werd een aparte transitafdeling ingericht. Besmette patiënten kwamen in

covid-afdelingen terecht. Op intensieve zorgen werd de capaciteit met 24 bedden uitgebreid, tot 69 bedden, zodat niet-covid-gereleerde dringende ingrepen niet in het gedrang kwamen. Vanaf 4 mei werden de vier covid-afdelingen afgebouwd en gingen de

De inzet en de flexibiliteit van alle UZA-medewerkers kan ik niet genoeg bewieroken.

gewone consultaties, ingrepen en opnames voorzichtig weer van start.

Had het UZA genoeg materiaal in stock? 'Voor infuuspompen, ventilatoren en ander technisch materiaal hebben we nooit problemen gehad', zegt Hans. 'We

hadden ook vrij grote voorraden beschermingsmateriaal, die we strikt opvolgden. Al snel zetten we systemen op om schorten te desinfecteren, zodat we ze konden hergebruiken.'

'Voor alle medewerkers waren het slopende weken. De golf van solidariteit uit de hele samenleving deed dan ook veel deugd – bedrijven en verenigingen boden hulp en materiaal, vrijwilligers meldden zich spontaan aan ... De inzet en de flexibiliteit van alle UZA-medewerkers kan ik niet genoeg bewieroken. Mensen stegen boven zichzelf uit – hoe de afdeling orthopedie in één weekend werd omgevormd in een covid-afdeling, dat was grandioos. We hebben er wel over gewaakt dat medewerkers tijdig op adem konden komen. Alle psychologen vormden één ondersteuningsteam en wie wilde kreeg bij een centraal telefoonnummer een luisterend oor.'

Fotografe Evi Polak besloot tijdelijk terug te keren naar haar vorige job: verpleegkundige op de spoeddienst van het UZA. Tussen de shifts door bracht ze haar collega's op de spoed en op intensieve zorgen in beeld. Haar foto's werden geselecteerd voor het Helsinki Photo Festival.

Goed ventileren wordt belangrijk

Intussen zijn we begin augustus. 'In de VS en in Brazilië neemt het aantal overlijdens dramatische proporties aan. In Europa leken de meeste landen de situatie enigszins onder controle te krijgen.', zegt microbioloog prof. dr. Herman Goossens. 'Het leek er even op dat zich 's zomers ook minder infecties zouden voordoen – maar toch bleek een heropflakking niet te vermijden.'

Ruim een half jaar nadat het virus opdook, is er nog geen consensus over de verspreiding ervan. 'Aanvankelijk dachten we vooral aan grote druppels van 50 micrometer en meer die neervallen binnen anderhalve meter – vandaar ook de sociale afstandsregels. Zulke grote druppels komen vrij bij niezen en hoesten. Intussen denken we dat

ook fijnere druppeltjes van minder dan 5 micrometer een rol spelen. Buiten of in goed geventileerde ruimtes verdwijnt zo'n druppeltjeswolk snel, maar in gesloten ruimtes niet – denk aan bars waar

We gaan ervan uit dat kinderen geen motor zijn van de epidemie.

mensen roepen en zingen. Daar kan zo'n wolk makkelijk veel mensen besmetten.'

Heeft dat inzicht gevolgen voor de preventie? 'Afstand houden alleen volstaat niet. In afgesloten ruimtes met veel mensen draag je beter een mondkapje. En kantoren, scholen en woningen moeten we goed ventileren.' Ook

over de rol die kinderen bij de verspreiding spelen, is nog geen consensus. 'We denken dat ze geen motor zijn van de epidemie, maar we kunnen niet uitsluiten dat kinderen zonder symptomen besmettelijk zijn. Toch blijven we ervoor pleiten om scholen niet te sluiten, al bestaat een nulrisico helaas niet.'

Politici worden wetenschappers

Hoe vallen opflakkingen te vermijden? 'Landen zoals Taiwan, Zuid-Korea of Singapore testen heel veel en isoleren besmette personen en hun contacten. Dat werkt heel goed. Wij zouden daar ook op moeten inzetten, maar optimistisch ben ik niet. Eigenlijk botsen we op de limieten van onze westerse cultuur. Contactapps installeren en onze privacy opgeven zien te veel mensen nog niet >

Het labo microbiologie haalde het onderste uit de kan om de testresultaten zo snel mogelijk af te leveren.

Wie is immuun?

Veel mensen die de voorbije maanden milde symptomen hebben gehad, willen graag weten of ze al dan niet corona hebben doorgemaakt en laten daarom antistoffen in het bloed bepalen. 'Eigenlijk is dat weinig zinvol', zegt prof. dr. Herman Goossens. 'Die antistoffen verdwijnen snel en zijn misschien niet eens een goede merker voor immuniteit. Recent toonden verschillende studies aan dat sommige ex-patiënten geen antilichamen meer in het bloed hebben, maar

toch T-cellen hadden aangemaakt die op het virus reageren. Alleen is het erg lastig om mensen op zulke T-cellen te testen. Daarom is het moeilijk te bepalen welk percentage van de bevolking al immuniteit heeft opgebouwd. Dat veel patiënten een duidelijke T-celrespons vertonen is in elk geval veelbelovend voor het opbouwen van groepsimmuniteit. Het is ook goed nieuws voor de makers van vaccins, omdat T-cellen misschien effectiever zijn voor immuniteit op lange termijn.'

Elke patiënt wordt thuis gescreend, en bij opflakkingen werken we met dubbele patiëntenstromen

> zitten, en ons door de overheid verplicht in quarantaine laten zetten al zeker niet. Hopelijk verandert die mentaliteit.'

Hoe dan ook: een nieuwe lockdown van ons land zou nefast zijn, zowel economisch als sociaal, zegt Goossens. 'Omdat we een relatief normaal leven willen leiden, versoepelen we sommige maatregelen, maar dan moeten we ook aanvaarden dat het virus laaggradig blijft circuleren. Onze politici tasten naar het juiste evenwicht. Zonder het te beseffen zijn ze zelf ook wetenschappers: ze experimenteren met versoepelingen en sturen zo nodig bij. Dat is geen kritiek – experimenteren en kijken wat het oplevert is het enige wat je kunt doen.'

Lessen uit de crisis

'Ook voor de gezondheidszorg zou een nieuwe lockdown zware gevolgen hebben', zegt Hans.

'Veel patiënten stelden tijdens de lockdown ingrepen en behandelingen uit. Na de heropstart was het dan ook een prioriteit om het vertrouwen weer op te bouwen. Elke patiënt wordt vooraf thuis gescreend. Als het virus weer zou opflakkeren, werken we met dubbele patiëntenstromen, zodat we covid-patiënten afgescheiden houden. En als we weer covid-afdelingen moeten inrichten, willen we die centraliseren.'

Uit de coronacrisis vallen belangrijke lessen te trekken, vindt Hans. 'We willen nog veel meer samenwerken. We moeten draaiboeken voor een brede regio afspreken, samen met huisartsen, woonzorgcentra en andere gezondheidsinstellingen. Ook strategische voorraden van beschermingsmateriaal en geneesmiddelen moeten we samen aanleggen. En we moeten blijven inzetten op desinfectie van schorten, zodat we

zelfvoorzienend worden.'

'Ook pleit ik al langer voor een lerend gezondheidssysteem, waarin patiënten zelf mee aan het roer staan. Denk aan een digitaal platform waarop patiënten met symptomen zich kunnen melden voor een eerste screening. Naargelang de ernstgraad worden ze in contact gebracht met hun huisarts of kunnen ze zich meteen laten testen. Zo'n platform kan al heel vroeg lokale virusopstoten detecteren. Tegelijk zou het patiënten thuis kunnen monitoren, digitaal of met dagelijkse telefoontjes, om te checken of ze zichzelf wel isoleren, om hun toestand op te volgen en snel in te grijpen als ze achteruitgaan ... Zo'n systeem zou niet alleen voor corona nuttig zijn, maar ook voor mazelen of de klassieke griep. We blijven vragende partij om het in onze regio uit te proberen.' ●

01

Desinfecteren om te hergebruiken

Met beschermingsmateriaal zoals schorten moeten we zuinig blijven omspringen. Het UZA besloot ze daarom te desinfecteren, zodat ze veilig hergebruikt kunnen worden. Van onze eigen schorten desinfecteerden we er zo'n 13.500. Dat deden we ook met schorten uit woonzorgcentra en andere zorginstellingen uit de provincie Antwerpen en zelfs daarbuiten. Teams van Rode Kruis-Vlaanderen haalden ze op en brachten ze naar het UZA, waar ons desinfectieteam ze kiemvrij maakte met chloordioxide of met ozon. Daarna brachten medewerkers van Rode Kruis-Vlaanderen ze terug naar de diverse zorgcentra. Sinds 8 april heeft het UZA zo ruim 6500 schorten gedesinfecteerd. Gezondheidswerkers uit de hele provincie konden zo de beste zorg blijven verlenen, in een veilige omgeving en naar behoren beschermd.

01

02

Check in via UZA@Home

Heb je binnenkort een afspraak in het UZA, dan ontvang je twee dagen vooraf een sms met een code om je digitaal in te checken via UZA@home, het patiëntenportaal van het UZA. Daar vul je meteen ook al een vragenlijst in. Zo voorkom je wachtrijen en stroom je vlot door naar je afspraak. Je werkt zo ook mee aan de veiligheid van jezelf, de medewerkers en andere patiënten. Elke dag checkt ongeveer 70 procent van de patiënten zich vooraf thuis in. Patiënten die dat niet doen, schrijven zich in aan de digitale zuilen bij de hoofdingang.

03

Slimme robot helpt mee

Als je je aanmeldt in het UZA kom je voortaan Cruzr Health tegen. Dat is een slimme robot die je temperatuur meet en controleert of je je mondkapje wel correct draagt. Het UZA startte een proefproject met de robot om te onderzoeken of en hoe robots ondersteunende taken kunnen overnemen. Zo kunnen zorgmedewerkers zich nog meer toespitsen op het verlenen van zorg.

03

04

Thuiscreening op covid-19

Om de ziekenhuisopname veilig te laten verlopen, neemt het UZA extra voorzorgsmaatregelen. Elke patiënt die wordt opgenomen, wordt vooraf thuis gescreend op covid-19. Enkele dagen voor de opname krijgt de patiënt daarvoor bezoek van Altrio Thuisverpleging. De thuisverpleegkundigen kregen een opleiding door het UZA om de staalafname correct en veilig te kunnen doen. Doordat we het screeningsresultaat voor de opname kennen, kunnen we ons optimaal voorbereiden op de komst van de patiënt. En door de screenings thuis te organiseren, verhogen we meteen ook het patiëntencomfort. Eind augustus werden al 5000 patiënten thuis gescreend.

Op de dag waarop de Ronde van Vlaanderen gereden had moeten worden, organiseerden Het Laatste Nieuws en VTM De Ronde tegen Corona. Hun helikopter bracht in beeld hoe heel Vlaanderen de handen in elkaar sloeg tegen het virus.

Ook de fans van Antwerp FC en Beerschot supporterden mee.

(foto 2) Zelfs toen de coronacrisis bezoek onmogelijk maakte, zette het UZA verbondenheid voorop. Vier zorgrobots brachten patiënten via videochat in contact met familie en vrienden.

Ontroerend en hartverwarmend... geeft kracht om verder te vechten

Annita Poschet via Facebook

In mei werden meer dan 380 UZA-collega's verlost van hun quarantaine-haardos dankzij KREATOS, Sizzo en COSTA DEL kapsalon. De kappers kregen tips van de ziekenhuishygiënisten om hun kapsalon weer veilig op te starten.

Eeuwig respect voor jullie!!! Mondmaskertje op, hoedje af en heel veel courage

Lieselot Nelen via Facebook

Ook in uitdagende omstandigheden primeerde menselijkheid in de zorg van UZA-patiënten.

Dankjewel!

Mooie tekeningen, elke avond een daverend applaus, warme woorden op onze social media ... Dankjewel voor al die duwtjes in de rug: de bedrijven die ons verwenden met attenties, de 10.000 zelfgemaakte mondmaskers, de 4300 vrijwilligers die zich spontaan aanboden en de 437.637,22 euro voor ons COVID-19 fonds.

Schenken kan nog altijd via www.uza.be/schenking